

БҮРЯДАД ҮНЭН

СОВЕТСКОЕ СОЮЗАЙ КОММУНИСТ ПАРТИИ БҮРЯДАЙ ОБКОМОЙ,
ДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1988 оной январин 14, четверг Сэн 3 мүн.

КОЛХОЗОЙ ЖЭШЭЭТЭ УСТАВ

II. КОЛХОЗОЙ ГЭШҮҮН БАЙЛГА, КОЛХОЗОЙ ГЭШҮҮДЭЙ ЭРХЭНҮҮД БА УЯЛГАНУУД

3. 16 наһа хүржэ, колхозой нийтн ажахыда ажаллаар хабаадахы хүсэхэн эрхтэд колхозой гэшүүдэ байха шадаха.

Мэдүүлгэ баринан хүнэй байхадан, колхозой правлений зуршалгаар колхозингуудай хамтын суглаагаар тэрэ колхозой гэшүүдэд абтадаг.

Тэрэнэй үгтээн үдэрнөө хойшо һарын болзор соо колхозой правлений колхозой гэшүүдэд абха тухай мэдүүлгэ харжа үзэдэг. Колхозой гэшүүдэд тэрэниие абханы хамтын суглаанда зуршалга тухай колхозой правлений шидэхэнлээ хойшо колхозой гэшүүдэд абха тухай мэдүүлгэ баринан хүн хамтын суглаан болотор колхозой гэшүүдэд эрхэнүүдэ элдэдэг.

Колхозой гэшүүн бүхэндэ нитэ нэгэн түхэл дүрстэй «Колхозингой ажалай дэбээр» би болгодог.

4. Колхозой гэшүүн нимэ эрхэнүүдэй:

а) арга дүрстэ, бэлг шадбаритаяа, мэргэжлэй бэлдэхтээ, эрдэм хургуулиаа хойшо колхозой эрлээт хэрэгжүүлүүдэ хараада абха, мэргэжлээ, ажал хүдэлмэрээ шэлхээ эрхэ оруулсан, хэһэн ажалын хэмжээнтэй, шанартай тааралдуулагдан түбэртийгээр колхозой нийтн ажахыда хүдэлмэри абхыг;

б) амаралтын үдэрнүүдэ олгогон амаралта, жэл бүрин түбэртийг амаралта абха; зөөрийдэ эрхэ, хайша эрхэрдэ хандасы айсунуула, нийтн хэрэгжүүлүүдэ ба бууса шадарай фондн газары гайта наринаар ашаглаха, байгалие сахиха, тэрэнэй байлигүүдэ хамгаалха.

6. Сэрэгэй бодото албанды тагатада;

партияна, совет, нийтн ба кооператива эмхэнүүдтэ хүнэгдэдэг тушаалнуудта дэбжүүлэгдэх;

ажалнаа гаража, хургуулиа орожа;

колхозой правлений тогтоон болзороор бусад колхозингуудтэ хоорондоо нийтлэригүүдтэ, эмхэнүүдтэ, промшленностида гу, али арадай ажахын бусад халбаринуудта хүдэлгөөр элэгээр хэбдэ үедоо саг зуура колхозноо гаража ошоон хүнүүд гэшүүн зандаа үлэх.

Үндэр наһатай болзож гу, али инвалид болзож, ажал хэжэ аргагүй болон колхозингууд мүн лэ колхозой гэшүүн гэдэг үлэх.

7. Колхозой гэшүүн бэлгээр

мическа асари эхэ хубилтанууды бэлүүлхэ арга олгоо. Колхозно таряашадай шэн габьяата ажалай, хүдэлмэришэн ангин, бүхы совет арадай хүсэлт оролдолгонуудай шаар колхозууд ошон техникээр түгсэ хангаданан хүдөө ажахын томо эхэ предприятинууд болоо. Энээнэй үндэстэр тэрэнэй нийтн бэйлиг хэлбэрлэлтүүгээр ургана, колхозингуудай ажалбайдалай хэмжээн хайжарна, хото болон хүдөө нотагай хоорондохи илгаа удаа дараалан усалдагдана.

Социаль ажахын кооперативна түхэл шинэ болзож колхозууд арай ажахын нитэ нэгэн коллексин гол халбаринуудай нэгэни болон, хүдөө тохондо үйлдэбэрлгын хүсүнүүдэ саашдан хүжөөлгын, үйлдэбэрлгын харилсаа нариуулан хайжаруулгын зорилгонуудта сүм харюусана, колхозингуудай хубин аша түбхэ хамтын нитэ арадай аша туһатай зүбээр тааралдуулан табижа арга олгоно.

Колхоз — таряашадай коммунизмын хургуули мүн.

мэдүүлгэ барижа, колхозноо гаража эрхтэй.

Мэдүүлгэ баринан үдэрнөө хойшо гурбан һарнаа оройтуулангүй, колхозингуудай хамтын суглаан колхозноо гаража тухай мэдүүлгэни харжа үзэхэ ёһотой. Колхозноо гаража тухай мэдүүлгэе колхозник гурбан һарын болзорой үнгэртэр һөөргөн абха эрхтэй.

Колхозой гэшүүн байлгын болзорой дүүрэнэй үлгөөдөр правлений колхозой урдын гэшүүндэ ажалай дэбээр барюулаха, тоосооны хэжэ үлгэтай.

Хүндэтэй шалтагануудар (армин албанды тагатадан, һунгаддаг тушаалуудта дэбжүүлэгдэн, хургуулида һураха ашан) колхозноо саг зуура гу, али ходоодо гаража ошоон хүнүүд ажахын жэлэй дүнгүүдээр хүдэлгээн сагайгаг тэһисүүдээр нэмэлтэ түлбэри, шэн абха эрхтэй.

III. ГАЗАР БА ТЭРЭНИЕ ХЭРЭГЛЭГЭ

8. Колхозой ээлжэ байһан газар болзоргүйгээр хэрэгжэе тухай тэрэнэй даалгадан, гурэнэй зөөри — бүхы совет арадай нитэ бэйлиг болоно, эгэлдэ тиммээ тэрэ хүдэлгээн болон газар элдээ тэһөөр гурэнэй зөөрин эрхэ харагайруулан бусад үгтэе хэлсэснүүдтэ оруулагдаха ёһотой.

Газар хэрэгжэе эрхэ олгогон гурэнэй актые арадай депутатуудай районно (городской) Советэй гүйсэхээ комитет колхоз бүхэндэ барюулагдаха. Колхоздо даалгадан газарай хэмжээн, тодо нарин хилэнүүднэ тэрэн соо заагдадаг.

Колхоздо даалгадан газар хэдаа нийтн хэрэгжэе гэжэ газар, бууса шадарай газар болзолгон хубэрлигдэдэг. Бууса шадарай газар болзолгон нийтн хэрэгжэе гэжэ газарнаа талһаадагдана.

Болзоргүйгээр хэрэгжэе газар үгтээн газарна гадна, адууна малаа бэлшэхын, тэжээл бэлдэхын тула, мүн бусад эрлэнүүдтэ саг зуура хэрэгжэе газарай участогууд колхоздо талһаадагга үгтэхэдөө болохо.

9. Колхоз нимэ уялануудтай:

тэрэндэ даалгадан газары эгэлдэ гүйсэд дүүрэнээр, зүбөөр хэрэгжэе, тэрэнэй үржэе дэбжүүлүүдэ, нара, һалхинһаа газарай хүрэнэй нуралгы хамгаалха хуудэлмэри залан сэхээр абуулаха, газар тарялангы хайжаруулаха хэмжээ абууланууды саг соогоо бэлүүлхэ, ашаглагдаггүй байһан эдлүүрин газары бэлүүдэ ажахын үйлдэбэридэ элсүүлэн хабаадуулаха;

зонин эрхэ байдалтай, ажахынүүдэ тухай шэлгэлтэй боллоготой зохиолуулан, газар тарялангы эрдэм ухаан үндэстэр элдүүрилгын гуримүүдэ хэрэгжэе;

хэмжээниин ба шанарын үр дүнгүүдээр газар болон байгалиин эдлүүрин газары баридала абха; хангалтагүй муугаар ашаглаха явдалһаа колхозой газары наринаар сахин хамгаалха;

правлений колхозой урдын гэшүүндэ ажалай дэбээр барюулаха, тоосооны хэжэ үлгэтай.

Хүндэтэй шалтагануудар (армин албанды тагатадан, һунгаддаг тушаалуудта дэбжүүлэгдэн, хургуулида һураха ашан) колхозноо саг зуура гу, али ходоодо гаража ошоон хүнүүд ажахын жэлэй дүнгүүдээр хүдэлгээн сагайгаг тэһисүүдээр нэмэлтэ түлбэри, шэн абха эрхтэй.

Колхозой түрүүлгэшэ, мэргэжлэдэ, үйлдэбэрлгын подразделениүүдэй — отделениүүдэй, бригадануудай, участогуудай, мүн подрайон коллективүүдэй, хуулиануудай зарые сахин хамгаалхын ашагуур эхтэйгээр ашаглалын үлгөө хубин харюусалгайтай байха ёһотой.

10. Гурэнэй гу, али нийтн аша туһанаа уламжалан, имгалт колхозингуудай хамтын суглаанай зүбөөрөөр зохио гурэнэй зургаануудай шидэхэбэринуудэй колхозой газар дайдын талмай бага болгодогу, али колхозой газар хэрэгжэе хилэнүүд хубилгагдаха. Тихэхэдэ үлгүүлүүдэ, али хатагданан газары, тарялангы, олон жэлэй үржэе эрхэ ургамалануудай, виноградниүүдэй һуулгаданан, сабылан ба бэлшээр болгодон газарай, тэдэниие үндэстэр хайжаруулаха үдэр мэрлин хэгдэн газарай участогуудые хүдөө ажахыда хабаагүйгээр хэрэгжэегүй.

Колхоз нимэ уялануудтай:

эдлүүрин газар болон байгалиин бусад объектиүүдэ абанһаа, гэмтэһинэ гу, али үгы хэгдэнэ уламжалан, тэрэндэ тохоболуулагдаһан газар хохидолонд тэһирүүлхэ; колхозой гэшүүдтэ, бусад эрхтэдтэ, мүн колхозуудта, предприятинуудта ба эмхэнүүдтэ газарай участогуудые хүлгөөр, хөбөрдөхө хэрэгжэе бусад түхэл маягтайгаар үгэхэ.

Байгали хамгаалгын, түүхын гу, али эрдэм ухаанай талаар тон үнэтэй сэнтэй байгалиин ба ажахын объектиүүдэе газар дайда дээрэ тордорхойлох, хамгаалгын зохио гуримэй ёһоор тэдэниие байгалиин гу, али соёлой памятиүүдтэ болзожо сонсохо тухай дурдханууды тогтоодогон гуримээр оруулаха.

[Эхин. Үргэлжэлэни 2-дохи ноурта].

ЗВЁЗДНЫЙ ХОТОВО БОЛОҢОН УУЛЗАЛГА

ТУ-134 түхэлэй агаарай онгосо космонавтууд Юрий Романенко, Александр Александров, Анатолий Левченко гэшүдэ январин 12-то Байкозур космодромһоо Звездный хотодо асарба.

Самолетой гэшүүдэр дэргэдэ сугларһан космонавтууд соһоо үсөөхнэни лэ Ю. Романенкэтэй хамта хүдэлгээн байгаа. Эдэниий хэд ба гэгэхэдэ, А. Лавейкин, А. Александров гэшүдэ туд бэхэниин шахуу омогорхолтоогоор ингэжэ хэлээ шалаха: «Би «Салют» дээрэ хүдэлгээн хунби». В. Джанибеков, О. Макаров гэшүдэдэ бүридэн түрүүшын экспедициин «Салют» дээрэ хүдэлгээн хойшо ербан жэл январь 19-но элсэһэнэй юм. Нийдэлгээн эдэ үдэрнүүдтэ гэгэхэдэ гээлэн хүдэлгээн түбэй мэрюм. Эдэни лэ холболдолгын хоёр үзэлтэй станци дээрэ түрүүшнхэ хэдэлгээн Ю. Романенко, Г. Гречко гэшүдэе утган абха һэн. Январь һарын эдэ үдэрнүүд үшөө нэгэн барилдаа ойгоороо гайхамшаг юм. Арбан жэлэй урда тээ Романенко болон Гречко ханга-

Звездный хотодо болоһон энэ уулзалга үшөө нэгэн онсо үсөөхнэни юм. Нийдэлгээн эдэ үдэрнүүдтэ гэгэхэдэ гээлэн хүдэлгээн түбэй мэрюм.

ТҮСЭВНӨӨ ГАДУУР

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагон шудалгын цехэй хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлдэ туйһан амжалташа улам арбадаха зорилготой жэлэй эхинһэ бүтээсэ эхэтэйгээр ажаллана.

Тус цехтэ эдэхэ үүсэхтэй-шэ хүдэлгэдэ коллективүүдэ олон юм. Мастер А. И. Сидоровой хүтэлбэригдэг Улсотогай Валерий Родионович Келлерэй бригада жэлэй даабарилгы болороһон урид дүүргэжэ, түсэбнөө гадуур 400 тонн

Эдэ түрүү коллективүүд байгалин оной түсэбтэ дэбэрлэе болороһон урид дүүргэжэ, түсэбнөө гадуур 400 тонн

Эдэ түрүү коллективүүд байгалин оной түсэбтэ дэбэрлэе болороһон урид дүүргэжэ, түсэбнөө гадуур 400 тонн

Эдэ түрүү коллективүүд байгалин оной түсэбтэ дэбэрлэе болороһон урид дүүргэжэ, түсэбнөө гадуур 400 тонн

ОЙ БЭЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Һанай, газар элдүүрилгэдэ ба мал ажалда түрүү һайн технологиюуды нэбтэрүүлгэни ашаар үйлдэбэрлгын-экономическа бүхы хүснэ үр эхэтэйгээр хэрэгжэе;

партияна организациин хүтэлбэри дор колхозингууды коммунист ёһоор, интернациональна үзэл бодолготойгоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнтэ нийтн эхэ эдэхэ үүсэхэ бадааруулаха, газар болон үйлдэбэрлгын бусад хэрэгжүүлүүдтэ эрэн ёһоор хандалгын хэдэрлэн олгохо, хамтын ажал, һайн жэлж журам, гэмтай нарин хандаса, амалдаа шадарм бэрхэ байлгэ, социаль мургысөө саашадан хүжөөлгэе гэхэ мэтэ шинэ шарнууны хүдэлмэришэдтэ бүридүүлхэ;

колхозингуудай материална ба соёлой улам ургана байгаа эрлээт хэрэгжүүлүүдэе бүри гүйсэд дүүрэнээр хангаха, тэдэни ажаллаха арга боломжы, ажанууды хайжаруулаха, хүдөө нотагай социальна байдлые шэнэздэн хубилгаха;

колхозой өөргөе хүтэлбэрилгын гол ёһонууды сахиха, нариуулан гуримшуулаха, колхозой демократие али бүхы талаарн хүжөөлгө, колхозой гэшүүдэй Уставаар хараалагдаһан эрхэнүүдэ, хуулиа аша түбхэ гүйсэд бэлүүлхын ба хамгаалгын тула шухала эрхэ байдал байгуулаха.

1988 ондо үнээн бүриһөө 2250 килограмм һу һаахын түсөө!

1988 оной январин 10-най мэдээн

Жэлэй эхинһэ хойшо үнээн бүриһөө	Недөндөн хойшо үнээн бүриһөө (+) ба (-)	Мүнөө үнээн бүриһөө сүүдэхэдэ
73	+12	7,3
70	+10	7,0
68	+2	6,8
64	+14	6,4
62	+7	6,2
60	+5	6,0
59	+6	5,9
53	+6	5,3
53	+5	5,3
52	—	5,2
51	+5	5,1
49	+15	4,9
48	+8	4,8
46	+1	4,6
41	+9	4,1
41	+5	4,0
37	—	3,7
30	-1	3,0
11	-1	1,1
бүхыдөө	+5	5,3

рын түрүүшын декада соо бүтээдэ 4,7 центнер һу һаага хонгоһонд орходо 2,8 центнерээр бага һу абтаа. Эндэ Баунтын, Хурамхаанай, Хягантын районундаа бэшэ республикын бусад районунда һу һааһаа доошолуулан байха юм. Ингэжэ жэлэй эхиндэ колхоз, совхозуудай һу һааһын фермэнүүдэй, комплекснуудай һу абалгаа эриддоо шолуулахадан, ямарые шалтаган тэдэни урда байха ёһотой.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө Тарбагатайн районной колхоз, совхозуудай һу һааһын фермэнүүд, комплекснууд һу һааһаа дэбжүүлүүдэн туйһаа хуудэлгэе, тэрэнэй һааһаа декадын хуудэлгэе, тэрэнэй һааһаа декадын хуудэлгэе орходо 15 килограммаар дэбжүүлүүдэ шадаба. Тус район мүнөө үнээн бүриһөө сүүдэхэдэ 49 килограмм һу абжа байна. Ивалгын, Хойто-Байгалай, Түхэнэй районунд жэлэй эхинһэ хойшо һу һааһаа эрид дэбжүүлүүдэ абана. Түхэнэй, Ивалгын һааһаа үнгэрһэн арбан хонго соо үнээн бүриһөө ажаллаа 70 килограмм һу һаагаа буюу.

Гэхтэй хамта, Хурамхаанай, Ахын районундай ажахынүуд энэ жэлэй түрүүшын арбан хонгодо доошолуулаа, үзүүрлэе, Хягантын, Баргаанай районунд һу һааһаа нэмээгэтэй байхо юм.

Унэр баян аха дүүнэр Усольцевуудэй эгэн эхэн — Иннокентий таба-зургаан жэлэй саада тээ өөрынөө һайн дураар хонин амалда хүдэлжэ эхилһэн юм.

Тэрэ гэгээр Налимница гэжэ хадын хабшуу дулаан газарта эхэ хонидой байра бэлдэжэ түбхэнхэй. Хожомын Иннокентий Афанасьевич дүү хүбүүн Викторие хонин ажалтай танилсуулаха, хажуудаа абаад хүдэлөө, Тингэжэ, аха дүү хоёр табан жэлэй туршада яһала һайн үр дүнгүүдэ туйлажа эхилһэн юм. Тэдэнэр һуулай үедэ жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 мүн тэрэнһээ олшоше хурьгадые абажа түлкүүлдэг болонхой. Гэбшэе түрүүшын жэлдэ Иннокентий Виктор хоёр үшөөл бираагүй, зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 80 хурьгадые түлкүүлдэ бэлэй. Ушарынь юуб гэгэхэдэ, хонидын түрүүшнхэ хурьгалһан байгаа буюу. Мүн эхирше хурьгадые түрээт хонид тон үсөөн һэн. Саашадаа тэдэнэр ажаллайгаа олол аргые ойлгоно, дүршэл шадбарыа дэбжүүлжэ, хайн үр дүнгүүдэ туйлажа ахалаа һааб даа.

Үнгэрһэн жэлдэ аха дүү Усольцевууд зуун эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга аба-

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ: ҮДЭРНӨӨ ҮДЭРТЭ

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ ХҮДЭЛХЭДӨӨ

баһал эндэ хүдэлэн. Степан Васильий хоёр хурьгадые абалсадаг юм.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ тул абтажа захалаа. Хонидод үбэлжэлгэдэ бури зунай эхинһэ бэлдэжэ, хонидойгоо хоёр байрые шбэхэ эхлээдэ, сонхо-уудай шэлүүдэе һуулгажа, үгэ томо боошо соо түргөөр халааһын тула хуурай түлээ бэлдэнэ байна. Дулаан агаар һалтиуулан үлгэдэг хоёр, калорифер хүдэлгэгдэнэ.

Энэ жэлдэ хонидын олон болгодог. Мүнөө тэдэнэр 600 эхэ хониды харууһана. Тээд хонидын хоёр байра багадана. Энэ жэлдэ шэнэ гурбадахи байран баригдажа эхилдэг юм. Колхозой механик зоторнууд һаянай торхынь бэлэн болгоо. Үшээн хушаад, дээрэн шорой ахдабал, тул абалгын үедэ энэ хониды оруулаха болоно.

Хонидой хурьгалжа байгаа. Бидэнэр ахатаа үдэр һунгуй байра соогуураа элжээлэн дежурланбади. Нэгэ талаараа, үр бүлөөрө хүдэлдүүлэн, үгэ хуурээ абаһаар ойлголсоод, дэмжээлдэ байхас. Бөө бөөдэ найданги ажаллана ха юмши, Энэ бултанай мнай хэрэг гэгшэ ааб даа, гэж Виктор Усольцев хоёрэнэ.

Энэ жэлдэ хонидын олон болгодог. Мүнөө тэдэнэр 600 эхэ хониды харууһана. Тээд хонидын хоёр байра багадана. Энэ жэлдэ шэнэ гурбадахи байран баригдажа эхилдэг юм. Колхозой механик зоторнууд һаянай торхынь бэлэн болгоо. Үшээн хушаад, дээрэн шорой ахдабал, тул абалгын үедэ энэ хониды оруулаха болоно.

Хонидой хурьгалжа байгаа. Бидэнэр ахатаа үдэр һунгуй байра соогуураа элжээлэн дежурланбади. Нэгэ талаараа, үр бүлөөрө хүдэлдүүлэн, үгэ хуурээ абаһаар ойлголсоод, дэмжээлдэ байхас. Бөө бөөдэ найданги ажаллана ха юмши, Энэ бултанай мнай хэрэг гэгшэ ааб даа, гэж Виктор Усольцев хоёрэнэ.

КОЛХОЗОЙ ЖЭШЭЭТЭ УСТАВ

[Үргэлжлэл. Эхнийн 1-дхи нуртат.]

IV. КОЛХОЗОЙ ЗӨӨРИ

11. Газар ашгаллын гүрнэй зөврийн гадна, тэрэнэй кооперативна зөври хадаа колхозой экономикаса үндэс хуури му.

Тэрэнд хабаатой зөврин дэлхэ талаар колхозой эрхэ хуулар хамгаалагдадаг.

Тэрэнд хабаатой нийтин байшанууд, барилганууд, байрны гэрнүүд, тракторнууд, комбайнууд болон бусад машинанууд, тухээрэлгэнүүд, транспортна хэрэгсэлүүд, худалдмрын ба ашаг шимэ үгэд аядууна мал, олон жэлэй ургамалнууд, газар таралганы хайжаруулгын тухээрэлгэнүүд, үйлдвэрлэлдэгдэн продукция, мүнэ зөври ба бусад зүйлүүд колхозой зөври болоно.

Энэ зөври зоошье байгууллага тэрэнэй хабаадалсаантай, тэдэнэй ажал ябуулгааа абтаан ашаг олон хубитай зохицуулан, ажакнууд хоорондын предпринтнуудай, эмхинүүдэй, агрокомбинатуудай болон бусад нэгдэлүүдэй зөври хадаа мүн лэ колхозой зөври болоно.

12. Ажал ябуулгаа бэелүүлхын, нийтин ажакые саашаан хүжөөхын тул колхоз үйлдвэрин гол болон эрхсын фондууды байгуулах, тусбэй ёһоор, аша үрэхтэйгээр хэрэглэдг, нэмээдэг байна. Эдэ фондууд хубаагдашгүй (эдэнэй мүнэ зөври колхозой гшүүдэй дунда хубарилгадаха ёһогүй), имгалт тусхай зорилготойгоор хэрэглэгдэдэг.

Үйлдвэрид хабаагүй гол фондууд мүн лэ хубаагдашгүй байна.

Колхоз гол фондууды бүри хүсдөөр нэгдэлгэдэ, тэдэни капиталнаар заабабарилгадэ үе ёе болоод лэ номолонгонууды хэдэ.

Колхозой эрхсын мүнэ зөври тэрэнэй гшүүдэ мэдэлдэ байдэ, энэ ондоо тээшын эрхын абха ёһогүй. Бөлдэн эрхсын мүнэ зөврин дунда колхозой бүхы олодо, додлоо, банкын үрхаламахаа тэхэрюулгэдэн бусаагдадаг.

Колхозой үйлдвэрин-мүнэ гэнгэй тусбье бателха үедэ колхозой гшүүдэй хамтын суглаагаар эрхсын мүнэ зөврин хэмжээнүүд тодорхойлогдодог.

13. Имгалт колхоз өөрөө тэрэнэй хүтэлбэринг зургаанууд колхозой мүнэ зөврин гаргалшаа эрхтэй. Колхоз тэрэнэй ажал ябуулгадэ хабаагүй зорилгонууд мүнэ зөврин талалха гаргалшаа ёһогүй.

Колхоз нимэ эрхэнүүдэй: оптово худалдаа наймаанай гуримар, лимитүүдээр, материално-техникес хангалгын предпринтнуудай, эмхинүүдэй баталган хэлсэнүүдэй үндэһөөр материална нөөсүнүүдэ худалдаха абха, мүн бусад предпринтнууд болон эмхинүүдээ техникес хэрэгсэлүүдэ, материалнууды, тухай эд ба тухээрэлгэнүүдэ худалдаха абха; рэзоничо худалдаа наймаанай предпринтнуудай, бусад

эмхинүүдэ материалнууды, заласной частнууды, зэр эмсэгүүдэ, бага хэмжээнэй тухээрэлгэнүүдэ, гар үзүүрэй тухээрэлгэнүүдэ, оньхожоруулгын хэрэгсэлүүдэ, материално-техникес хангалгын зүйлнүүдэ сээр мунгөөр тоосоо, худалдаха абха; тэрэнэй гшүүдэй зүһөө үзүүлгэдэн зөври зоошын туламжые ажал ябуулгадэа хэрэглэдэ. Тинхэдэ колхозинүүдэ тухэдэ олоо доход колхозой ажал ябуулгын зөөри зөөшдэ, тэдэнэй оруулгэдэ туламжын хэмжээндэ зохиолдо, колхозинүүдэй хамтын суглаанай шидхэбэрээр тодорхойлогдохо ёһотой.

Байшан гэрнүүдэ, тухээрэлгэнүүдэ, хэрэгсэлүүдэ, оньхожоруулгын хэрэгсэлүүдэ, тухэй эд болон башые материална үнэнтэ буюу зүйлнүүдэ бусад предпринтнуудай, эмхинүүдэ, мүн эрхэтэдэ худалдаха, андааха, хүлөөр тусааха дамжуулаха, сэг зуура хэриглэхын тухээрэлгэнүүдэ, үрхэ, эли элээрэ үгэхэ, тэршэлэн хэрбэ тэдэнэй элээрэн гү, али хуушарга халашан байгаа хаань, тэдэни тоосоонхоо гаргаха.

Адууна малай гарзалгада, дундага, колхозон зөврин гэмтэлдэ гү, али үгэ хэдэлгэдэ, мүн тракторнууды, автомаобилнууды, худалдмрын малые дурэ зоргоороо хэрэглэгдэ гэмэ элээрэ гү, али материална гарза хохилод ушаруулан гшүүдэ эдэ бүгдэе колхоздо бусажа тухэдэ үлгэгдэй.

Бодото гарза хохилолын хэмжээн колхозой превленээр тодорхойлогдодог. Хэрбэ тэдэнэй даалгалаан ажалэй үлгэнүүдэа бэелүүлэгдэ гү, али ёһотой хайнаар бэелүүлгэдэ шадгагүй байһанаань уламжалла, энэ хохилолой ушаруулаада гэзш хаань, гарза хохилолын бодото хэмжээгэрнэй тухэдэ. Тинхэдэ энэ колхозой гшүүдэй харин дундуур салин хүлхэнхоо дэхэ гараха ёһогүй. Зорюута хошидо ушаруулаада хаань, мүн хууларга харалагдаһан ушарта колхозой гшүүдэ бүрин хүсдөөр гү, али дэзшүүлгэдэн хэмжээгэр материална хэрюулгэдэ хабаадуулгадэа. Хэрбэ колхозой гшүүдэй хотгуугаар гарза хохилод ушаруулаа хаань, энэ мүн лэ бүрин хүсдөөр тухэдэ. Колхозингой харин дундуур салин хүлхэнхоо дэхэ бэшэ хэмжээнтэйгээр гарза хохилолын тэхэрюулгэн бусаалга колхозой превленин шидхэбэрээр бэелүүлгэдэ, тэрэнэй салин хүлхэнхоо дарагдадаг. Даража абгалгэ гү, али тэрэнэй хэмжээ колхозой гшүүдэй буруушажа мэдүүлгэ беряа хаань, ажалэй арсадае тус Уставтай 35-дахи пункттаар харалагдаһан ёһо гуримар харжа үзэгдэдэг. Бэшэ ушаруулаа гарза хохилолын тэхэрюулгэн бусаалга колхозой гшүүдэй зүбшөөр гэхэ гү, али хэрбэ нимэ зүбшөөрэй үгэ хаань, сүүдэй гуримар колхозой превленин шидхэбэрээр тэрэнэй салин хүлхэнхоо дарагдаха абтадаг.

20. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

21. Колхоз болбол тоосоогоо даха, техникэ, материалнууд, амилд болон бусад эд зөври худалдан абха, ажакнууд хоорондын хамжаанай үндэһөөр промышленна эд бараа үйлдвэрлэхэ, научна шинжэлгэ, проектно-бэдэрэлгэн, барилга-хабарлгын болон бусад янзын худалдмри хэдэ, мүн хангамжануудар тухэла ба тэдэни абха тухай договорууды гүрэнэй, кооперативна болон нийтин организацнүүдэтай батална. Тэршэлэн эрхэтэдэ договорууды батална, гадна ажал ябуулгын үгэ зорилгонуудань тааруугаар бусад янзын договори харилсаанда хабаадана.

22. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

23. Колхоз гшүүдэйгээ үгэнэ уялга болон хээн үрнэ талээр харюусалга даахгүй. Колхозой гшүүдэ болон үлгэнүүд болон үрнэнь өөрнөг зорээр түлэхгүй.

24. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

25. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

VI. АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ, ТҮЛБЭРИ, ХАМГААЛАЛГА БА ЖУРАМ

24. Колхозой нийтин ажакын худалдмринес колхозинүүдэ оһөөдөө ажал хэжэ бүтэнэ.

Хэрбэ колхоздо зохио мэрэгэлтэдэй үгэ гү, али худөө ажакын ба бусад худалдмринүүдэй тогтоодоно болзрто колхозинүүдэй хусөөр дүүргэгдэхэ аргай байгаа хаань, худалдмришдэ болон алба хаагшадые ажалэй договоруу абха болохо.

Колхоз хадаа ажалэй хусын нийтин үйлдвэрлэлдэ гшүүдэ дүүрэнээр, эгэл бодомжотойгоо ашаглаха тусаа оролдоно гаргана.

25. Колхозой худалдмрин үдэрэй хэды сэгтэ үргэлжлэнэ, мүн гурим заршамын, амаралтын үдэрнүүдэ, жэл бүрин түлөөтэй амаралта үгэхэ гурим, тэршэлэн ажал хэдэ шаделай колхозинүүдэй нийтин ажакыда эгэн баган хэды шэнэн ажаллахын колхозой доторой гурим заршамай дүрмөөр тодорхойлогдоно.

26. Үйлдвэри болон ажал эмхидхэхэ түхэл мэгүүд — участогууд, цехүүд, фермэ, бригаданууд, зөвөнүүд болон үйлдвэрин бусад подразделенинүүдэ ажакын тодорхой эрхэ байдлааа дундуулан, колхоз өөрөө тогтоохо хэрэглэнэ.

Колхоз хадаа хамтын подрадые ажал эмхидхэхэ ба урмашуулаха гол түхэл болон хэрэглэнэ, мүн тэршэлэн гэр бүлин, хубин болон подрады бусад түхэл мэгүүдэ хэрэглэнэ.

Үйлдвэрин подразделенинүүдэ колхозинүүдэ тааруулан оруулагдаа, нийтин ажакые хүжжөөх аша тухэла үндэһэлхэ, тинхэдэ ажалла коллективнай ханамжа болон хүнэй өөрнөг дүрэ хусын, тэршэлэн худалдмрин мэрэгэл болон дүй дүршлын хараада абалсаха. Колхозой превлен үйлдвэрлэдэ шухала хэрэгтэй болоо хаань, колхозиные ондоо ажалда сэг зуура, зургаан хурт хуртээр болзороо оруулхэ эрхтэй, тинхэдэ тэрэ хээн худалдмрин түлэхэ, гэбшье энэ урдэн хэмэ байһан ажалын дундуур түлөөнһөө доош бэшэ байха ёһотой.

Колхозой үйлдвэрин подразделенинүүдэй коллективнүүдэ тэзэрэй үгэдэ гэрэй үчэстөгүдэа, трактор, машинанууд болон зэр эмсэг, худалдмрин ба ашаг шимэ тухай материална эд зөври даалгаладаг.

Колхозой үйлдвэрин подразделенинүүдэй ажал ябуулгандэа хамтын доторой тоосоон хээнэ ажалын дундуур түлөөнһөө доош бэшэ байха ёһотой.

Колхоз бөгөн болзорой ба удаан болзорой урхаламжа абжа хэрэглэхэ аргатай.

Колхозой счедото мүнэ оруулха гү, али тэндэхэ мүнэ үгэхэ тухай колхозой превленин захирлантууд, тэршэлэн урхаламжа абхадаа, колхозой үгэнэ уялгаан колхозой түрүүлгэн болон ахамд бугалтагаар гэр табилгатагаар үгэнэ гэхэ тоолодоно.

22. Колхоз бугалтага, оперативна болон стратегическ тоо бурдхэл бэелүүлэн, тоо бурдхэлэй түүрү олоо арганууд болон түхэл мэгүүдэ нэбэрүүлэн, мүн баталагдаһан тухэла тоосоогоо табжа, тогтоодоно болзрто зохио орогнолдо тусаана.

23. Колхоз гшүүдэйгээ үгэнэ уялга болон хээн үрнэ талээр харюусалга даахгүй. Колхозой гшүүдэ болон үлгэнүүд болон үрнэнь өөрнөг зорээр түлэхгүй.

24. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

25. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

26. Үйлдвэри болон ажал эмхидхэхэ түхэл мэгүүд — участогууд, цехүүд, фермэ, бригаданууд, зөвөнүүд болон үйлдвэрин бусад подразделенинүүдэ ажакын тодорхой эрхэ байдлааа дундуулан, колхоз өөрөө тогтоохо хэрэглэнэ.

27. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

28. Нийтин үйлдвэрлэдэ колхозой гшүүдэй ажаллахын түлөөнһөө доош бэшэ байха ёһотой, энэи хэмжээнин ажакын эрхлэгын эсэсэй үрэ дунгүүдэа даадаг. Колхозой гшүүдэ ажалэй түлөөнһөө доош бэшэ байха ёһотой, энэи хэмжээнин ажакын эрхлэгын эсэсэй үрэ дунгүүдэа даадаг.

29. Нийтин үйлдвэрлэдэ колхозой гшүүдэй ажаллахын түлөөнһөө доош бэшэ байха ёһотой, энэи хэмжээнин ажакын эрхлэгын эсэсэй үрэ дунгүүдэа даадаг.

30. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

31. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

32. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

33. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

34. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

35. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

36. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

37. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

38. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

39. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

40. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

41. Колхоз хадаа уласхоорондын кооперативна организацнүүдэй ажал ябуулгадэа тогтоодоно гуримай ёһоор хабаадаха, СЭВ-эй гшүүн оруулгадэа, худөө ажакын кооперативууд болон бусад предпринтнуудай, тэршэлэн капиталы болон хүжжэе байгаа оронүүдэй предпринт болон фирмнүүдэй худалдаа наймаанай зорюулгэдэа, научно-техникес ба соёллой холбоо харилсаа тогтоохо хүжжөөх аргатай. Өөрнөг гадгадын экономикаса холбооной үрэ дунгүүдэй түлөө колхоз дүүрэн харюусалга дае.

30. Колхозой превлен колхозинүүдэ үгтэхэ ёһотой хүлһе сэг соон түлэхэ ёһотой. Тинхэдэ мүнэ гэрараа нэгэн үсэе бэшэ түлэгдэдг, харин бөрө бодолой продукция би боллоогоон дундаа үгтэдэг.

Колхозой жэлэй тоосооной баталагдаһан үлгээр нэгэ бэрһаа сааша уааруулагүйгоор колхозинүүдэй эсэсэй тоосоон хэдэгдэг.

31. Колхозой превлен профсоюзай комитетэй хамта тус Уставы хүтэлбэри болон, доторой гурим заршамай дүрмүүдэ, ажалэй түлөөнһөө тухай, ажакын доторой тоосоон тухай, хамтын болон бусад янзын парадэ тухай ёһо дүрмүүдэе зохион тодорхойлохо, колхозинүүдэй хамтын суглаан эдэниын баталдаг.

32. Колхозой бүхы худалдмринүүдэ үсэлталааа хэрэглэхэ тухай баталгатагаар дүрмүүдэе болон үйлдвэрин ариг сээрэй эрхлэгын хэрэглэхэ наринаар сахин бэелүүлэгдэе.

Колхоз хадаа ажалэй эрхэ байдла ба тэрнине хамгаалаа хэрэглэхэ, үйлдвэрин ариг сээр сахиа талаар хэмжээ ябуулганууды бэелүүлэхэ, тухай гутал, хубсаага худалдан абха, мүн тогтоодоно хэмжээ хамгаалгын хэрэгсэлүүдэе абха мүнэ зөври гаргалжа үгэдэг.

Ажалэй журам колхозой Устав ходо бэдлэг хүнүүдэ бэелдэхэ тооход ярьше явсаа хадгал, тэдэни колхозой гшүүдэхэ гаргахадэа болоно.

Колхозой гшүүдэхэ гаргадан хүнүүдэ тус Уставтаар тогтоодоно колхозой гшүүдэа эрхэнүүдэхэ хаагдана.

Колхозой түрүүлгэдэа ба шалгалтын комиссин түрүүлгэдэа превленин гшүүдэхэ болон шалгалтын комиссин гшүүдэхэ колхозинүүдэй хамтын суглаан эмэ тоодог, харин ахамд мэрэгэлтэдэ, ахамд бугалтага болон үйлдвэрин подразделенинүүдэй хүтэлбэрлэгэдэа колхозой превленин эмэ тоодог.

Эмэ тоохо ба тэрнине бөлуула гурч колхозой доторой заршамай дүрмүүдээр тодорхойлогдодог.

Колхозиний ажалэй арсадае нимэ арсадае шидхэхэ комисси хаража үзэдэг. Тэрэ комисси колхозой превленин болон профсоюзай комитетэй түлөөлгөнээр ородо. Тэрэн имгалт колхозинүүдэй хамтын суглаанай шидхэхэ гэжэ тус Уставтаар тодорхойлогдоно бэшэ өрөлдэдэа асладуулаа хардаг.

Комиссин шидхэхэ харагдаа, мүн тус асуудалаар комиссин шадаган ханалтай болохо шадгаан үйлдвэрлэдэа болон колхозиний ажалэй эр арсадае хаража үзэхын гүйһан мэдүүлгэдэа гэр өөрнөг дурээр нэгэн габл колхозой гшүүдэхэ ажалын суглаанда, үгэ хаа арай сүүдэа хандаха эрхтэй.

VII. КОЛХОЗДО АБТААН БУДЫН ПРОДУКЦИ БОЛОН ОЛЗО ДОХОДЫЕ ХУБААРИЛГА

36. Олоо доходые хубарилхала, ноослгэ ба хэрэглэмжэ зүбөөр тааралдуулагдаа, үйлдвэрин, страховой болон соёл-ажануудалой нийтин жасануудай сэг үргэлжин ургалта хангадаха, колхозинүүдэй худалдаа байдла хайжаруулагдаха ёһотой.

Продукци үйлдвэрлэгдэа гаргадан материална болон бусад гаршамнууд (гол болон үлгэнүүд, хуушаргалга, элээр, элээр, нефтпродуктнууды гаргалшага, тус үсн заабабарилгын гаршамнууд ба бусад) колхоздо абтаан бүхы продукцияа бусаагдан түлэгдэнэ.

Абтаан бүхы олоо доходоо колхоз ажалэй түлөөнһөө нэй жаса би болгоно, колхозинүүдэй социальна страхования би социальна тэдэхэ хамтадан нэгдэхэд

